

Nguồn gốc từ: “*Sinh viên*”

ThS. Phạm Văn Đạt

Theo Luật Giáo dục do Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam ban hành năm 2005 đã thể chế hóa, pháp lý hóa và thống nhất hóa cách gọi đối với khái niệm:

Sinh viên: là danh từ được gọi chung cho người học ở bậc Cao đẳng (CĐ) và Đại học (ĐH).

Nếu chúng ta muốn biết nguồn gốc của từ “Sinh viên” được ra đời như thế nào? Chúng ta thấy lịch sử ra đời của từ này được gắn liền với lịch sử ra đời của trường Đại học đầu tiên trên thế giới (cách đây 1.040 năm) và ở Việt Nam (cách đây 934 năm).

Trên thế giới ở Ai Cập cổ đại xuất hiện trường Đại học Al-Azha năm 970. Đây là trường đại học cổ nhất đầu tiên trên thế giới. Kế đến là các trường đại học kiểu mới hơn (đa ngành, đa lĩnh vực ở trình độ cao nhất) xuất hiện vào thời trung cổ ở Tây Âu vào thế kỷ thứ 12 ở nước Anh đã xuất hiện trường Đại học Oxford được thành lập năm 1.209 tiếp theo là trường Đại học Cambridge, trường Đại học Robinson.

Ở Pháp đã thành lập trường Đại học Paris năm 1.215, ở Ý đã thành lập trường Đại học Bologna, Salerno và Padua năm 1.222, ở Đức đã thành lập trường Đại học Heidelberg năm 1.386.

Ở Việt Nam dưới thời thuộc địa Pháp đã thành lập trường Đại học Đông Dương ở Hà Nội năm 1906 (nay là Đại học Quốc gia Hà Nội), dần dần phát triển ra thành nhiều trường đại học và thu hút nhiều người học từ Việt Nam, Lào, Campuchia.

Từ “sinh viên” bắt đầu chính thức xuất hiện và sử dụng rộng rãi như bây giờ. Nhưng thực ra ở Việt Nam, Văn miếu Quốc tử Giám được coi là trường Đại học đầu tiên dưới chế độ phong kiến

được xây dựng năm 1.076 ở kinh thành Thăng Long (nay là Hà Nội) dưới thời vua Lê Thánh Tông. Tuy nhiên lúc bấy giờ người học vẫn gọi là “học trò” hay là “sĩ tử” chứ chưa xuất hiện khái niệm “sinh viên” như đầu thế kỷ thứ 19. Nếu chúng ta tính theo mốc lịch sử này thì từ “sinh viên” thực chất đã xuất hiện ở nước ta cách đây gần 10 thế kỷ (năm 1.076).

Theo tài liệu cũ chữ “University - Tiếng Anh”, chữ “Universite’ - Tiếng Pháp” hay chữ “Universitaet - Tiếng Đức” đều bắt nguồn từ tiếng La-tinh “Universilas Magstrorum et Scholarum” nghĩa là một cộng đồng khoa học của thầy và trò, những kiểu cộng đồng này ra đời lớn nhất ở châu Âu vào đầu thế kỷ thứ 12 như đã nêu ở trên. Và chữ “student - Tiếng Anh”, chữ “letudiant - Tiếng Pháp”, chữ “der Student - Tiếng Đức” đều có nguồn gốc La - tinh là “student” có nghĩa là người làm việc, học tập nhiệt tình, người đi tìm kiếm khai thác tri thức.

Theo ngôn ngữ Hán - Việt, từ “sinh viên” diễn nghĩa ra là người bước vào cuộc sống, cuộc đời. Đến lứa tuổi này “người học - Người sinh viên” đã biết tự học, tự nghiên cứu trong một lễ thói nghiêm túc không giống như kiểu trước đó là “học sinh”.

Như thế, sự ra đời của tên gọi “sinh viên” đã gắn liền với sự ra đời của trường đại học. Đối với sinh viên thế giới là hơn 1000 năm và đối với sinh viên Việt Nam là gần 1000 năm. Chúng ta có quyền tự hào về lịch sử lâu đời đó để suy ngẫm và nhìn nhận những gì mình đã có và chưa có, để chuẩn bị hành trang cho sinh viên thêm mãi tươi thắm tuổi đời... khi bước vào thế kỷ XXI - Một thế kỷ của công nghệ cao - Một thế kỷ của nền kinh tế tri thức - Một thế kỷ của xa lộ thông tin học tập hiện đại và toàn cầu hóa.